

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

4. De materia & forma sacramentorum nouæ legis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

*De materia & forma sacramentorum
noua legis.*

- 1 **I**N sacramentis nouæ legis non tantum sensibilis materia, sed etiam verborum forma requiritur: Ratio, Nam licet pleræque res sensibiles, tanquam symbola assumi & institui possint ad aliquid sanctificandum, tamen eorum significatio obscura plerisque incognita ac perinde imperfecta esse solet, nisi per verba declaretur ac determinetur.
- 2 In sacramentis plerunque duplex materia requiritur, remota & propinqua: Remota dicitur res illa, quæ in sacramentum assumitur, seu circa quam actus aut cæremonia sacra exercetur, ut aqua, oleum. Propinqua ipse actus seu usus rei illius sensibilis, puta ablutio, unctio.
- NB. Quod verba etiam præter materiam ad Sacramentum requirantur: Probat, Quia sacramenta nouæ legis claram gratiæ significationem habere debent: hanc autem consequuntur per verba quippe quæ propriè instituta sunt ad ignota explicanda.
- 3 Sacramenta illa, quæ in usu seu actione transeunte consistunt, re & verbis, veluti materia ac forma essentialiter componuntur. Probat, cum sacramenta ista, Baptismus & confirmatio rem successiuam habeant, ideo eorum partes, ex quibus moraliter constituuntur aut componuntur successionem quoque seu transitum habere debent. Talia autem sunt sensibilis materiæ applicatio, & verborum formæ prolatio, Tanta autem debet esse coniunctio inter materiam & formam sacramenti, v. c. inter aquæ

affusionem & verborum prononciationem vt
 spectata natura cuiusque sacramenti secundum mo-
 ralem hominum æstimationem, forma verborum
 habitudinem determinationis retineat ad materi-
 am seu symbolum subiectum. Porro sacramenta
 que in esse permanente consistunt, v. c. Eucharistia,
 non possunt propriè componi ex materia & forma
 verborum, quia verba successiva & transeuntia
 sunt: nullum autem permanens ex partibus succes-
 sive essentialiter constitui potest.

Mutatio materiæ & formæ sacramenti alia est 4
 substantialis, alia accidentalis: substantialis muta-
 tio materiæ censeri debet, quando tanta est, vt se-
 cundum communem vsum & æstimationem homi-
 num differat ratione & appellatione à materia,
 quam Christus præscripsit & Ecclesia vsurpat. Sunt
 enim sacramenta signa moralia, ideo incognoscentia
 eorum materia potius ad moralem eius vsum &
 conceptionem, quam physicam plerisque ignotam
 attendere oportet v. c. massa farinacea nondum pi-
 ta, non est sacramenti materia, quia non est panis
 & corpus humanus; siue differat à pane formâ physi-
 câ, siue non. Accidentaliter autem mutatio mate-
 riæ censeri debet, si nihilominus materia eundem
 moralem vsum & æstimationem retineat, licet ali-
 qua qualitas desit, quæ ex præcepti necessitate re-
 quiritur, puta si aqua turbida sit, panis ater, im-
 mundus.

Formæ mutatio verò substantialis censeri debet,
 per quam alius orationis sensus efficitur. Cùm se-
 nsum verbi essentia & quasi anima sit sensus ac signi-
 ficatio; ideo si verba ponantur aliam significatio-
 nem habentia, non eadem sed alia verborum forma

ooo signis

significatur. Accidentaliter verò mutatio formæ est, 1. si verba materialiter tantum mutantur, quia alia eundem sensum habentia usurpantur, v. c. si pro baptizo dicatur abluo. 2. Si vox vna vel plures mutantur aut omitantur, quæ non pertinent ad substantiâ formæ, vt si in forma baptismi omitatur pronome Ego vel in forma Eucharistiæ Enim, cuiusmodi minucorâ mutationem, si sine scandalo & cõtemptu fiat, veniale ait Coninck ob materiæ leuitatē. 3. Si minister ob præcipationem aut balbutiem linguæ omitat vel mutet verborum literas, præsertim extremas v. c. Ego te baptizo in nomine Patri: Dico postremas literas, quia primæ syllabæ mutatio plerumq; audientibus alienum sensum adfert, formamque vitiat v. c. Ego te baptizo in nomine matris.

NB. Ego te baptizo in nomine patriæ & filia & spiritu sancta, valet forma hæc, quia quamuis hæc verba ita corrupta nihil significant ex virtute impositionis, accipiuntur tamen vt significantia ex accommodatione vsus.

5 Error priuatus ministrorum non obstat valori sacramenti, v. c. græcorum baptizantium hac forma: baptizetur seruus Christi, licet errantes arbitrentur, talem ritum verborum, quo persona ministri non exprimitur ad sacramenti necessitatem spectare) modo veram materiam & formam adhibeant, cum intentione saltem implicite faciendi, quod Christus instituit, vel vera Ecclesia facere intendit. Ratio, Sacramentum semper cõficitur si adsit materia & forma substantialis & intentio ministri saltem confusa: At verò cum eiusmodi intētionē consistere potest error speculativus, eiq; interdum correspondens priuata intētio erroris, malè conferendi sacramentum v. c. ministrandi baptismum per Filium patre minorem.

Cum enim hæc intentio conditionalis sit, seu ex sup-
 positione existimationis falsæ, quod hæc ipsa sit
 Christi institutio, ideo superatur ab altera confusa
 & generali intentione, quæ absoluta est faciendi,
 quod Christus instituit. Quemadmodum si quis
 querat, & omnimodè habere desideret equum su-
 um, quem amisit, etsi speculatione particulari er-
 ret, non esse equum suum, qui reuera suus est, ideo-
 que eum respuat, is tamen absolute loquendo potius
 principium habere cupit; vult enim habere equum
 suum: hic autè qui offertur equus suus est. Ergo ab-
 solute loquendo, eum habere vult, licet per accidens
 atque ex hypothesi speculativi erroris nolit. Requiri-
 tur tamen in hoc casu, vt minister actuali contraria
 intentione nõ excludat veritatè sacramenti, puta si gre-
 cus nolit Eucharistiã cõfici, nisi panis fermentatus sit
 de necessitate sacramenti tali casu sacramentũ irritum
 est propter defectũ intentionis. Quod si minister er-
 rorẽ suũ contra sacramenti veritatẽ in forma exprimat
 v. c. Ego te baptizo in nomine patris maioris nullũ
 efficitur sacramentũ, cũ hæc sit substantialis mutatio for-
 mæ. NB. Hæc verba: Ego te baptizo in nomine pa-
 tris per filiũ in spiritũ sancto, possunt quidẽ explicari
 vt sensum verum habeant, si tamen à ministro Arria-
 no vsurpentur, præsumitur errorem suum de inæ-
 qualitate personarum inducere, & formæ substan-
 tialis sensum corrumpere velle.
 NB. Ego te baptizo in nomine Patris & Filii &
 Spiritus, si ab hæretico exprimente spiritum sanctũ
 non esse verum Deum proferantur in collatione ba-
 ptismi, irritum est sacramentum propter defectum
 intentionis baptizandi in nomine S. S. Trinita-
 tis. Quod si tamen minister vsurpet verba ista
 secundum veram & Christi institutioni confor-

mem significationem, cum generali intentione valide confertur sacramentum, cum verba ista verum sensum habere possint.

- 6 Si minister existimet esse puerum, cum sit puella, vel esse Titium-quem ordinar, cum sit Caius, validum est sacramentum. Nam hæc ordinaria & visitata est, ac esse debet ministri intentio, ut baptizetur, ordinetur, confirmetur subiectum aut materia, quæ capax & præsens est, dum super ea forma verborum profertur, quam perinde intentionem vnusquisque habere censetur, nisi eam expresse excludat.

NB. Episcopus sacrilegium committit, si ante ordinationem dicat, se nolle excommunicatos ordinare, quia Episcopus semper censetur habere practicam & absolutam intentionem ordinandi hominem præsentem, & non conditionatam, nisi excommunicatus sis, &c. cum appositio talis conditionis conformis non est Ecclesiasticæ consuetudini.

C A P. V.

De causa efficiente sacramentorum nouæ legis.

- 1 Solus Deus primarius author & institutor est sacramentorum, quippe cum ille dicatur author sacramentorum, qui virtutem confert, quæ est sanctificatio hominis, solus autem Deus principaliter est author gratiæ sanctificantis, Christus autem quia homo duobus modis potest dici author eorum & institutor, quia eam nobis institutionem ex condigno meruit, & quia cum potestate excellentiæ promulgauit, iuxta illud Matth. vlti. *Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra: euntes ergo, docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & filii, & S. sancti.*

Pote-